

nota DDMI-79.20

titel : De flora en vegetatie van een aantal schorren langs de Westerschelde in 1978.
auteur(s) : T.J. de Kogel
datum : 19-11-1979

In 1978 is door de Deltadienst afd. Milieu-onderzoek een vegetatie-kartering gemaakt van de schorren in het Oosterscheldegebied (DE JONG & DE KOGEL 1980 in prep.). In aansluiting hierop zijn een aantal oriënterende bezoeken gebracht aan de schorren langs de Westerschelde. Bij deze bezoeken zijn waarnemingen over flora, vegetatie, beheer en mate van erosie/aangroei vastgelegd. Hoewel het hier slechts een globale inventarisatie betreft, is besloten deze gegevens hierbij te publiceren omdat er slechts weinig bekend is van de flora en vegetatie van deze gebieden.

In totaal zijn van 16 schorgebieden gegevens verzameld (zie fig. 1). De schorren van het Verdrongen Land van Saeftinge, de verdrongen Zwarte Polder en het Zwin zijn niet bij de inventarisatie betrokken. Dit i.v.m. de grote omvang van deze gebieden. Er zijn van deze gebieden wel recente inventarisatiegegevens. Van Saeftinge is in 1971 een vegetatiekaart gemaakt door LEEMANS & VERSPAANDONK (1975) en in 1979 door de Meetkundige Dienst van Rijkswaterstaat (VAN STOKKOM 1980 in prep). Van het Zwin is in 1979 door JANSEN een vegetatiekaart gemaakt voor de Stichting het Zeeuwse Landschap. Van de verdrongen Zwarte Polder zijn vegetatiegegevens bij de Stichting het Zeeuwse Landschap.

Op de gebieden 10 en 14 na zijn alle inventarisaties uitgevoerd tussen 20 en 25 september 1978. De gebieden 10 en 14 zijn op 26 oktober 1979 geïnventariseerd.

Van alle bezochte schorren is een floralijst gemaakt (tabel 1), waarbij van iedere soort de bedekking is geschat volgens de schaal van Tansley & Chipp. Hierbij is: r = rare, o = occasional, f = frequent, A = abundant en VA = very abundant.

Daarnaast is globaal het voorkomen van de belangrijkste vegetatie-typen in een schaal van 1 t/m 5 weergegeven (tabel 2). Voor de namen van de vegetatie-typen is, voorzover niet anders vermeld, steeds gebruik gemaakt van WESTHOFF & DEN HELD (1969). In tabel 3 en 4 zijn verder nog gegevens over resp. beweiding en aangroei/afslag van de schorren vermeld.

De kleine schorren zijn vrij intensief geïnventariseerd, de grotere meer steekproefsgewijs. De floralijst is dus ongetwijfeld niet geheel volledig. Van gebied 1 (opgespoten gebied ten westen van fort Rammekens) en van gebied 3 (de Kaloot) zijn alleen de gedeelten die onder invloed van het Westerscheldewater staan geïnventariseerd. De duintjes zijn buiten beschouwing gelaten. Gegevens hierover zijn wel verzameld door de PPD-Zeeland in het kader van de milieukartering.

LITERATUUR

- Anonymous, 1973 Saeftinge-boek, een bundel artikelen over de geschiedenis van de flora en fauna van "Het Verdrongen land van Saeftinge" Vogelwacht Oost Zeeuwsch-Vlaanderen "De Steltkluut".
- Beeftink, W.G., 1957. De buitendijkse terreinen van de Westerschelde en de Zeeschelde - natuurwetenschappelijke betekenis, bedreiging door het Deltaplan en behoud voor de toekomst. Natuur en Landschap 11 (1957) no. 2.
- Beeftink, W.G. 1965. De zoutvegetatie van Z-W Nederland beschouwd in Europees verband. Meded. L.H. Wageningen 65-1 (1965).
- Leemans, J. en B. Verspaandonk, 1975. Het verdrongen land van Saeftinghe - een vegetatiekundige studie m.b.v. luchtfoto's. Studentenverslag Delta Instituut voor Hydrobiologisch Onderzoek D4-1975
- Stokkom, H. van, 1980. in prep. Vegetatiekaart Verdrongen land van Saeftinge 1979. Rijkswaterstaat, Meetkundige Dienst, Delft.
- Visser, A. de, 1956. De Zwarte Polder. De Levende Natuur 1956, pp. 12-16.
- Westhoff, V. en A.J. den Held, 1969. Plantengemeenschappen in Nederland. NV W.J. Thieme & Cie. Zutphen 1969.

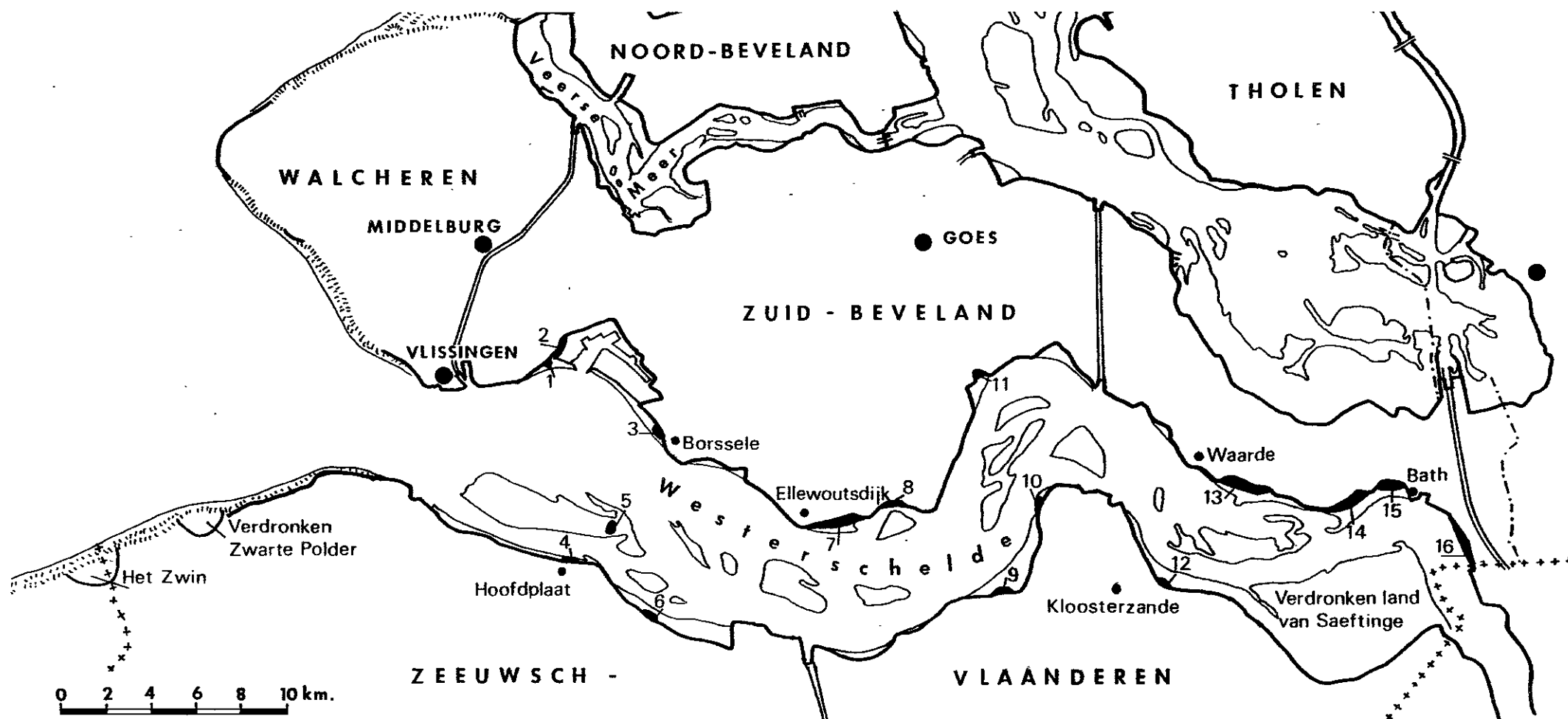

Fig. 1 Ligging schorren Westerschelde

1 opgespoten gebiedje ten westen van Fort Rammekens	9 schor voor de Hellegatpolder
2 schor ten oosten van Fort Rammekens	10 schor voor de Nijspolder
3 de Kaloot	11 Biezelingse Ham
4 schor bij Hoofdplaat	12 schor voor de Kruispolder
5 Hoge Springer	13 schor bij Waarde
6 schor voor de Paulinapolder	14 schor voor de Zimmermanpolder
7 schor bij Ellewoutsdijk	15 schor ten westen van Bath
8 schor bij Baarland	16 schor bij de Appelzak

TABEL 1. Floralist van de schorren langs de Westerschelde in 1978

Plantengemeenschap	Wetenschappelijke naam	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	Nederlandse naam
		opgesloten ge- bied ten w. van fort Rammekeus	schor ten o. v. fort Rammekeus	de Kaloot	schor bij Hoofd- plaat	Hoge Springer	schor voor de Paulinapolder	schor bij Elle- woutsdijk	schor bij Baar- land	schor voor de Hallegatpolder	schor voor de Nijspolder	Biezelingse Ham	schor voor de Kruispolder	Schor bij Waarde	Schor voor de Zimmermanpolder	schor ten westen van Bath	schor bij Appel- zak	
Spartinion	<i>Spartina anglica</i>		A	f	A	A	VA	A	f	A	VA	VA	VA	A	VA	f/A	O	Engels slijkgras
Thero-Salicornion	<i>Salicornia europaea</i>	O	f	A	O	A	f	f	f	f	O	f	VA	O	O	f	O	Zeekraal
Thero-Suaedion	<i>Suaeda maritima</i>	f	f	f	f	A	f	f	f	f	f	f	f	A	O	O	O	Schorrekruid
	<i>Aster tripolium</i>	f	f	f	f	A	f	f	f	f	f	f	f	A	A	A	A	Zeeaster
	<i>Puccinellia maritima</i>	f	VA	f	f	f	A	f	A	f/A	f	VA	A	A	A	f	f	Gewoon kweldergras
	<i>Triglochin maritima</i>	f	f	O	f	O	f	f	A	f	f	f	f	A	f	f	f	Schorrezoutgras
Puccinellion mariti- mae	<i>Halimione portulacoides</i>	f	f	f	VA	O	f	f	VA	VA	f	f	f	f	f	f	f	Gewone zoutmelde
	<i>Limonium vulgare</i>	f	f	f	f	f	f	O	f	f	f	f	f	f	f	O	O	Lamsoor
	<i>Plantago maritima</i>	O	f	f	O	f	f	O	f	f	f	O	f	f	O	O	f	Zeeweegebree
	<i>Spergularia media</i>	O	f	f	O	f	f	O	f	f	f	O	O	f	O	O	f	Gerande schijnspurrie
	<i>Festuca rubra</i>	f	f	A	A	f	f/A	f	A	A	O	O	O	f	O	O	O/f	Roodzwenkgras
Armerion maritimae	<i>Artemisia maritima</i>	f	O	f	f	f	O	O	O	f	f	O	O	O	O	O	f	Zeealsem
	<i>Glauca maritima</i>	f	O	f	f	f	O	O	O	f	f	O	O	O	O	O	O/f	Melkkruid
	<i>Armeria maritima</i>	f	O	f	f	f	O	O	O	f	f	O	O	O	O	O	f	Engels gras
	<i>Juncus gerardii</i>	f	O	A	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Zilte rus
Atriplicion litora- lis	<i>Atriplex littoralis</i>	f	O	f	O	f	O	f	f	O	f	f	f	f	f	f	f	Strandmelde
	<i>Matricaria maritima</i>	f	f	f	f	f	A	f	A	f	f	f	f	f	f	f	f	Reukeloze kamille
	<i>Elytrigia pungens</i>	VA	f	VA	f	f	A	A	O	A	f	f	f	VA	O/f	A	A	A Strandweeek
	<i>Atriplex hastata</i>	f	O	O	f	f	O	f	O	O	f	f	f	f/A	A	A	A	Spiesmelde
Angelicion litoralis	<i>Cirsium arvense</i>	f	f	f	f	f	O	f	O	f	f	f	f	f	f	f	f	Akkardistel
soorten uit brak- watermilieu	<i>Cochlearia officinalis</i>	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Echt lepelblad
	<i>Scirpus maritimus</i>	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Zeebies
Halo-scirpion	<i>Phragmites australis</i>	f	f	O	f	f	O	O	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Riet
Puccinellio- Spergularion salinae	<i>Spergularia marina</i>	f	f	f	f	f	O	O	f	O	f	f	f	f	f	f	f	Zilte schijnspurrie
	<i>Puccinellia distans</i>	f	O	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Stomp kweldergras
	<i>Parapholis strigosa</i>	f	f	f	f	f	f	f	f	O	f	f	f	f	f	f	f	Dunstaart
Saginion maritimae	<i>Sagina maritima</i>	O	f	O	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Zeevetmuur
	<i>Plantago coronopus</i>	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Hertshoornweegbree
	<i>Centaurium pulchellum</i>	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Fraai duizendguldenkruid
Centaurio Saginetum moniliformis	<i>Sagina nodosa</i>	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Sierlijke vetmuur
	<i>Beta maritima</i>	O	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Strandbiet
Salsolo-Honkenyon pepoides	<i>Honkenya peploides</i>	O	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Zeepostelein
	<i>Cakile maritima</i>	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Zeekraker
	<i>Salsola kali</i>	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Loogkruid
	<i>Agrostis stolonifera</i>	f	O	A	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Fioringras
	<i>Lotus tenuis</i>	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Smalbladige rolklaver
	<i>Leontodon autumnalis</i>	f	f	f	O	f	O	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Herfstleuwentand
	<i>Potentilla anserina</i>	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Zilver schoon
Agropyro-Rumicion crispi	<i>Trifolium fragiferum</i>	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Aardbeiklaver
	<i>Trifolium repens</i>	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Witte klaver
	<i>Ononis spinosa</i>	f	f	f	f	f	O	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Kattedoorn
	<i>Plantago major</i>	f	f	f	f	f	O	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Grote weegbree
	<i>Lolium perenne</i>	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Engels raai gras
	<i>Polygonum aviculare</i>	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Varkensgras
	<i>Rumex crispus</i>	f	f	O	O	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Krulduring
	<i>Festuca arundinacea</i>	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Rietzwenkgras
	<i>Ammophila arenaria</i>	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Heim
	<i>Calystegia sepium</i>	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Haagwinde
	<i>Cerastium holostaeoides</i>	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Gewone hoornbloem
	<i>Chenopodium album</i>	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Melganzevoet
	<i>Chenopodium glaucum</i>	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Zee groene ganzervoet
	<i>Crepis capillaris</i>	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Klein streepzaad
	<i>Daucus carota</i>	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Wilde peen
	<i>Elytrigia junceaiformis</i>	O	f	O	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Biestarwegras
	<i>Erigeron canadensis</i>	f	f	O	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Canadese fijnstraal
	<i>Eupatorium cannabinum</i>	f	f	O	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Leverkruid
	<i>Juncus bufonius</i>	O	f	O	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Greppelrus
	<i>Lepidium draba</i>	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Pijlkruidkers
Overigen	<i>Medicago arabica</i>	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Gevlekte rupsklaver
	<i>Medicago lupulina</i>	f	f	f	f	f	O	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Hopklaver
	<i>Poa annua</i>	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Straatgras
	<i>Poa pratensis</i>	f	f	O	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Veldbeemdgras
	<i>Poa trivialis</i>	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Ruwbeemdgras
	<i>Salix alba</i>	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Schietwilg
	<i>Sedum acre</i>	f	f	O	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Muurpeper
	<i>Senecio vulgaris</i>	O	f	O	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Klein kruiskruid
	<i>Solanum dulcamara</i>	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Bitterzoet
	<i>Solanum nigrum</i>	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Zwarte nachtschade
	<i>Sonchus arvensis</i>	f	f	O	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Akkermelkdistel
	<i>Sonchus asper</i>	f	f	O	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Brosse melkdistel
	<i>Sonchus oleraceus</i>	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Gewone melkdistel
	<i>Taraxacum spec.</i>	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Paardebloem
	<i>Trifolium pratense</i>	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Rode klaver
	<i>Urtica dioica</i>	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Grote brandnetel
	Totaal aantal soorten	36	27	45	27	8	28	21	16	22	7	14	13	33	19	21	26	

TABEL 2. De mate van voorkomen van een aantal vegetatie-typen op de schorren langs de Westerschelde in 1978

gebied	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	dominerende soorten
vegetatietype																	
<i>Spartinetum townsendii</i>		4	2	3	4	4	3	1	3	4	5	5	4	5	3		Engels slijkgras
<i>Salicornietum strictae</i>		3	2	1	4	1	2	3			2		1				Zeekraal
<i>Aster-tripolium</i> sociatie (Beeftink 1965)		1			3	1	1		3			2	2	3	3/4	3	Zeeaster
<i>Triglochin maritima</i> sociatie (")								4	2			2	4		2		Schorrezoutgras
<i>Puccinellietum maritimi</i>		5	2	2	1	4	3	4	3	2	5	3	4	2/3	1		Gewoon kweldergras
<i>Plantagini limonietum</i>		2		1		3	1	3	3				2				Lamsoor, Zeewegbree
<i>Halimionetum portulacoides</i>		3		5		4	5	5	3				2				Gewone zoutmelde
<i>Artemisietum maritimae</i>		2	2	3		3	1	3	3/4		1		1	1	1		Roodzwenkgras/Zeealsem
<i>Juncetum gerardii</i>		2	3					2					1				Roodzwenkgras, Zilte rus
<i>Atriplici-Elytigitum pungentis</i>		4	4	2		3	4	2	3/4			2	3/4	2	4	4	Strandkweek, Spiesmelde
<i>Phragmites australis</i> vegetaties			1											1	3	2	Riet
<i>Halo-Scirpetum maritimi</i>												2	1	3/4	4/5	4	Zeebies
<i>Sagino maritimae-Cochlearietum danicae</i>	1	1	1														Zeevetmuur, Dunstaart

1 = zeer kleine opp. (enkele m²)

2 = kleine opp.

3 = vrij veel voorkomend

4 = veel voorkomend

5 = dominant

TABEL 3. De beweiding van de schorren langs de Westerschelde (% oppervlakte geschat) in 1978

gebied	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
% beweide door:																
schapen	-	-	-	-	-	-	5	50	-	5	100	-	5	-	-	-

TABEL 4. De mate van erosie/aangroei van de schorren langs de Westerschelde in 1978

gebied	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
sterke afslag								x								x
zowel afslag als aangroei		x		x		x			x				x			
stabiel			x							x					x	
vnl. aangroei					x		x				x	x		x		